

УДК 336.71:338.124.4

DOI: <https://doi.org/10.32782/2311-844X/2026-1-3>

Драган Оксана Олександрівна

кандидатка економічних наук, доцентка,
доцентка кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Білоцерківський національний аграрний університет
пл. Соборна, 8/1, м. Біла Церква, Київська обл., 09117, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-2453-0556>

Рибак Надія Олексіївна

кандидатка економічних наук, доцентка,
доцентка кафедри економіки та економічної теорії,
Білоцерківський національний аграрний університет
пл. Соборна, 8/1, м. Біла Церква, Київська обл., 09117, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0740-2323>

Кременецька Олександра Русланівна

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Білоцерківський національний аграрний університет
пл. Соборна, 8/1, м. Біла Церква, Київська обл., 09117, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-6175-3476>

МІКРОЕКОНОМІЧНІ СТИМУЛИ ТА ФІНАНСОВІ НАСЛІДКИ КОНКУРЕНЦІЇ БАНКІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОСТУПУ МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ ДО КРЕДИТУ

***Анотація.** Досліджено мікроекономічні стимули конкуренції банків у сфері кредитування малих і середніх підприємств та визначено її фінансові наслідки для доступності, вартості й умов залучення кредитних ресурсів. Обґрунтовано, що розвиток малих і середніх підприємств істотно залежить від доступу до зовнішнього фінансування, однак цей доступ обмежується високими витратами оцінювання позичальників, ризиками, жорсткими вимогами до забезпечення та неоднорідністю бізнес-моделей підприємств. Доведено, що конкуренція банків у сегменті малих і середніх підприємств не зводиться лише до зниження процентних ставок, а проявляється через поєднання цінових, нецінових, технологічних і поведінкових механізмів, які визначають параметри кредитних продуктів, процедури оцінювання, швидкість ухвалення рішень, рівень цифрового супроводу та гнучкість фінансування. Встановлено, що посилення конкуренції може мати як позитивні, так і суперечливі наслідки для малих і середніх підприємств. Позитивний ефект виявляється у розширенні каналів кредитування, зростанні вибору фінансових продуктів, зменшенні окремих бар'єрів, розвитку фінансової інклюзії та цифрових рішень. Водночас за умов високої невизначеності, стандартизації кредитних процедур і концентрації банків на найпрозоріших клієнтах частина малих і середніх підприємств може залишитися поза межами якісного кредитного забезпечення. З'ясовано, що фінансові наслідки конкуренції проявляються у зміні доступності кредиту, трансформації вартості позикового капіталу та модифікації кредитних умов. Найкращі результати досягаються за поєднання ринкових стимулів банків із цифровою фінансовою інфраструктурою, удосконаленням оцінювання кредитоспроможності, державною підтримкою. Зроблено висновок, що ефективна модель банківської конкуренції має бути орієнтована не лише на прибутковість і мінімізацію ризиків, а й на підвищення фінансової інклюзії, підтримку інвестиційної активності, зміцнення ліквідності та довгострокову стійкість малого і середнього підприємництва. Визначено роль державних гарантій і програм підтримки як каталізаторів кредитного розширення в Україні.*

***Ключові слова:** банк, банківський менеджмент, банківська конкуренція; кредитування малих і середніх підприємств; мікроекономічні стимули; доступ до кредиту; цифровізація банків.*

Drahan Oksana, Rybak Nadiia, Kremenetska Oleksandra
Bila Tserkva National Agrarian University

MICROECONOMIC INCENTIVES AND FINANCIAL CONSEQUENCES OF BANK COMPETITION IN ENSURING SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES' ACCESS TO CREDIT

Abstract. *This study examines the microeconomic incentives for competition among banks in the area of lending to small and medium-sized enterprises and identifies its financial implications for the availability, cost, and terms of access to credit resources. It is argued that the development of small and medium-sized enterprises depends significantly on access to external financing, but this access is limited by information asymmetry, high costs of borrower assessment, risks, strict collateral requirements, and the heterogeneity of enterprises' business models. It is demonstrated that competition among banks in the SME segment is not limited to lowering interest rates, but manifests itself through a combination of price, non-price, technological, and behavioral mechanisms that determine the parameters of credit products, assessment procedures, decision-making speed, the level of digital support, and financing flexibility. It has been established that increased competition can have both positive and contradictory consequences for small and medium-sized enterprises. The positive effect is manifested in the expansion of lending channels, an increase in the choice of financial products, the reduction of certain barriers, and the development of financial inclusion and digital solutions. At the same time, under conditions of high uncertainty, standardization of lending procedures, and banks' focus on the most creditworthy clients, some small and medium-sized enterprises may remain excluded from quality credit provision. It has been established that the financial consequences of competition manifest themselves in changes in credit availability, shifts in the cost of borrowed capital, and modifications to credit terms. The best results are achieved through a combination of market incentives for banks, digital financial infrastructure, improved creditworthiness assessments, the use of fintech solutions, and government support. It is shown that the quality of competition is determined not only by the number of banks but also by their ability to use scoring models and tailored approaches to small and medium-sized enterprises. The role of government guarantees and support programs as catalysts for credit expansion in Ukraine is identified.*

Keywords: *bank, banking management, banking competition; lending to small and medium-sized enterprises; microeconomic incentives; access to credit; digitalization of banks.*

Вступ. Стійкий розвиток сектору малих і середніх підприємств значною мірою залежить від доступу до зовнішнього фінансування, передусім банківського кредиту, який для малих та середніх підприємств (МСП) часто є ключовим джерелом оборотного та інвестиційного капіталу. Водночас у практиці кредитування МСП зберігаються суттєві обмеження доступу до позикових ресурсів, що зумовлено недостатнім рівнем фінансової прозорості позичальників, високими витратами на оцінювання їх платоспроможності, підвищеними ризиками кредитування та вимогами до забезпечення.

За таких умов рівень і конфігурація конкуренції у банківському секторі можуть мати як стимулюючий, так і стримувальний вплив на масштаби кредитних обмежень. З одного боку, посилення конкурентного тиску сприяє зниженню вартості кредитних ресурсів і розширенню кредитної пропозиції, однак, з

іншого боку, воно може зумовлювати орієнтацію банків на короткострокові цінові стратегії та мінімізацію витрат на моніторинг позичальників, що не завжди супроводжується реальним підвищенням доступності фінансування для суб'єктів малого і середнього підприємництва.

Проблема полягає в тому, що взаємозв'язок між банківською конкуренцією та кредитною доступністю МСП є неоднозначним і залежить від мікроекономічних стимулів банків, а також від інституційних умов функціонування фінансового ринку. Недостатня визначеність цих механізмів ускладнює формування ефективної кредитної та регуляторної політики: у разі помилкового вибору стимулів можуть зростати вартість капіталу для МСП, погіршуватися ліквідність і фінансова стійкість підприємств, а також підвищуватися ймовірність системних ризиків. Отже, актуалізується потреба у комплексному ана-

лізі того, як саме конкуренція між банками трансформується у фінансові наслідки для МСП, аби обґрунтувати рішення, спрямовані на підвищення фінансової інклюзії та якості кредитування.

Матеріали та методи. У сучасній науковій літературі проблема забезпечення доступу малих і середніх підприємств до кредитних ресурсів дедалі частіше розглядається крізь призму взаємодії банківської конкуренції, фінансових стимулів та інституційних умов функціонування кредитного ринку. В українському науковому дискурсі окремі аспекти цієї проблематики висвітлено у працях Л. П. Сідельникової, яка досліджує стан і перспективи кредитування малого і середнього бізнесу в Україні, акцентуючи увагу на ключових бар'єрах доступу до банківського фінансування [1]. А. В. Жаворонок розглядає кредитування малого бізнесу як важливий чинник розвитку національної економіки та підкреслює значущість банківської підтримки підприємницького сектору [2]. І. Г. Химич, Т. М. Винник і Н. С. Тимошик аналізують особливості кредитування бізнесу в умовах воєнного стану, зосереджуючись на ролі державних програм підтримки у пом'якшенні кредитних обмежень для підприємств [3]. У цьому контексті вагомими є також дослідження С. В. Андроса, присвячені ролі фінансово-кредитної інфраструктури у забезпеченні стійкого функціонування підприємств, а також праці Р. В. Корнеєва і Н. І. Шевченко, у яких обґрунтовуються стратегічні орієнтири державної підтримки малого і середнього бізнесу в сучасних кризових умовах [4; 5].

Вагомий внесок у розвиток цієї наукової проблематики зробили зарубіжні дослідники, які висвітлюють мікроекономічні канали впливу банківської конкуренції на умови кредитного забезпечення суб'єктів малого і середнього підприємництва. Так, О. К. Огунмокун, О. П. Мафімісебі та Д. Обембе досліджують поведінкові особливості банків у сфері кредитування малих підприємств і обґрунтовують, що характеристики банківської стратегії безпосередньо впливають на структуру, вартість і доступність боргового фінансування [8].

П. М. Н. Рейс і А. П. С. Пінту аналізують вплив характеристик банківських установ на боргові параметри компаній та результати їх фінансової діяльності [9], тоді як Х. Н. Хардік акцентує увагу на процесах цифровізації банківського сектору й доводить, що використання «м'якої» інформації під час оцінювання позичальників із числа МСП сприяє розширенню їх доступу до кредитних ресурсів [10].

Водночас Ф. Фазано і М. Ла Рокка, а також П. М. Гама, Ф. Сол Мурта і Е. С. Вієйра розкривають значення локального розвитку банківської системи, щільності мережі банківських відділень і територіальної доступності фінансових послуг для формування сприятливіших умов кредитування [11; 12]. Окремий науковий напрям репрезентують праці Б. Лін і С. Дун, Дж. Чен, Р. Калабрезе та М. Каулінг, П. Бомонт, Х. Танг і Е. Ванстенберге, а також Ю. Ду, В. Лі та С. Ванг, у яких проблема доступу МСП до фінансування розглядається крізь призму цифрових фінансів, FinTech-інновацій, альтернативних каналів кредитування та посилення конкурентного тиску на банківських ринках [13–16]. Попри вагомий науковий доробок, недостатньо розкритими залишаються питання комплексного поєднання мікроекономічних стимулів банків, конкурентних механізмів ринку та фінансових наслідків такої конкуренції саме для доступу малих і середніх підприємств до кредиту, що зумовлює актуальність подальших досліджень у цьому напрямі.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні мікроекономічних стимулів конкуренції банків у сфері кредитування малих і середніх підприємств та визначенні її фінансових наслідків для доступності, вартості й умов залучення кредитних ресурсів суб'єктами МСП в умовах трансформації банківського ринку.

Результати. Конкуренцію банків у сегменті кредитування МСП доцільно розглядати як процес суперництва за прибуткових і надійних позичальників в умовах неповної інформації, неоднорідності ризиків та обмеженості ресурсної бази. Мікроекономічний зміст такої конкуренції полягає у зіткненні

двох протилежних мотивацій. Перша мотивація зумовлена прагненням банку наростити кредитний портфель, частку ринку, дохід від процентної маржі та комісійних надходжень. Друга – прагненням мінімізувати очікувані збитки, адміністративні витрати на моніторинг позичальників і ризик погіршення якості портфеля. Саме тому конкуренція банків на ринку МСП не є тотожною простому зниженню процентних ставок: вона реалізується також через зміну вимог до застави, строків фінансування, процедур оцінки, швидкості ухвалення рішень, ступеня персоналізації продукту, застосування скорингових моделей та рівня цифрового супроводу кредиту [8–10; 13; 15]. Узагальнення ключових груп мікроекономічних стимулів конкуренції банків у сегменті МСП подано на рис. 1.

У цьому контексті першою ключовою групою мікроекономічних стимулів виступають цінові стимули. За умов високої конкуренції банки змушені оптимізувати процентну політику, комісії, вартість супутніх послуг і загальну ціну кредиту для МСП. Однак здешевлення кредиту відбувається не автоматично: воно можливе лише там, де конку-

рентний тиск компенсується або нижчими витратами на обробку кредитної заявки, або якіснішим управлінням ризиками, або вищою інформаційною насиченістю щодо позичальника. Дослідження португальських компаній підтверджує, що характеристики банківського сектору прямо корелюють із вартістю боргу та структурою фінансування позичальників [9]. Це означає, що для МСП важливий не лише факт наявності багатьох банків, а й якість конкуренції між ними: ступінь диференціації продуктів, можливість цінового порівняння, відкритість кредитних рішень та гнучкість банківських моделей.

Другою групою є нецінові стимули, пов'язані з оцінкою кредитоспроможності та інформаційною асиметрією. Для МСП традиційною проблемою залишається відносна «тінізація» бізнесу: недостатня формалізація управлінського обліку, коротка кредитна історія, нестабільні грошові потоки, висока чутливість до ринкових шоків. За таких умов банк конкурує здатністю точніше оцінити ризик позичальника. Саме тут цифровізація стає фактором конкурентної переваги. Використання неформальної інформації, цифрових слідів,

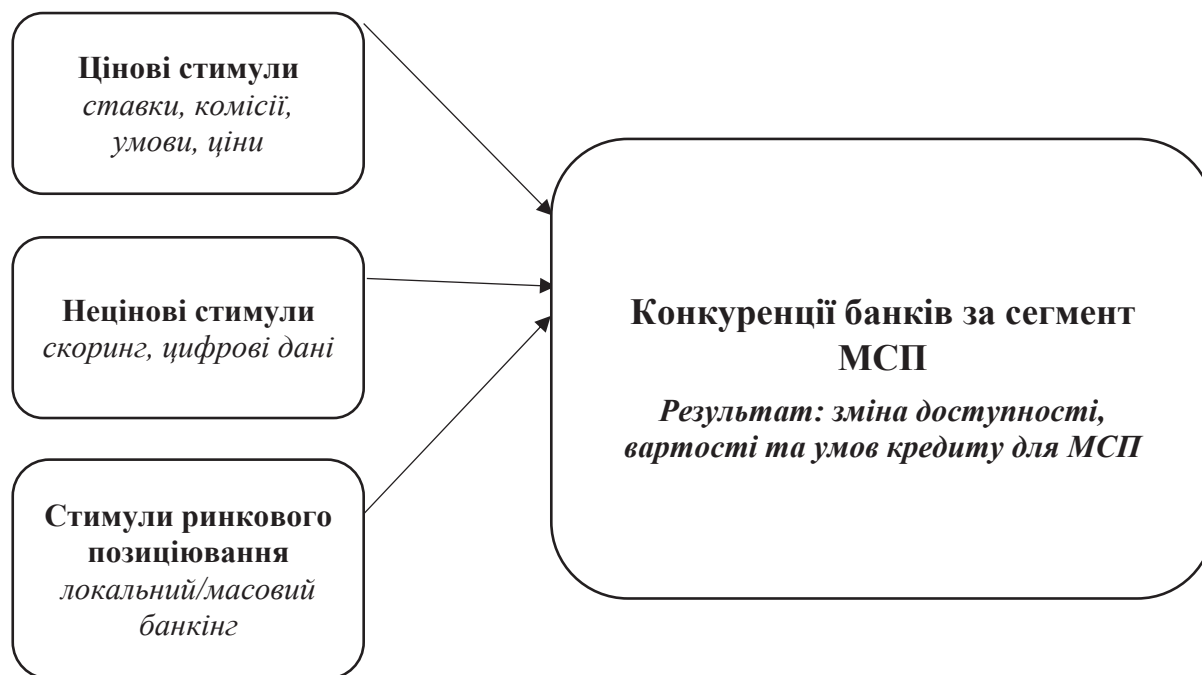

Рис. 1. Ключові групи мікроекономічних стимулів конкуренції банків у сегменті кредитування МСП

Джерело: складено авторами на основі [8–13; 15]

транзакційних даних та альтернативних джерел інформації дає змогу банкам кредитувати ширше коло МСП без пропорційного зростання ризику [10; 13]. У цьому сенсі конкуренція банків поступово зміщується від боротьби виключно за ціну до боротьби за аналітичну спроможність і технологічну швидкість.

Третьою групою виступають стимули ринкового позиціонування. Банк, залежно від своєї бізнес-моделі, може спеціалізуватися на локальному кредитуванні на основі сталих банківсько-клієнтських відносин або на стандартизованому масовому кредитуванні. Міжнародні дослідження показують, що локальний банківський розвиток і велика кількість відділень підвищують готовність МСП використовувати борг, оскільки особистий контакт і наближеність до клієнта частково компенсують інформаційну асиметрію [11; 12]. Водночас зростання ролі національних або великих універсальних банків посилює стандартизацію рішень та зменшує вагу неформалізованої інформації про позичальника [11]. Для України це означає, що ринкова концентрація у банківському секторі може мати двоїстий ефект: підвищувати системну стійкість і технологічність кредитування, але водночас послаблювати доступ до кредиту для дрібніших, менш стандартизованих МСП. Порівняльну характеристику цих стимулів та їх впливу на кредитний доступ МСП систематизовано в табл. 1.

Важливою складовою дослідження є визначення фінансових наслідків конкуренції

банків для МСП. Перший наслідок – це зміна доступності кредиту. Конкурентні ринки, як правило, створюють більше каналів входу для позичальника: підприємство може обирати між банками, порівнювати продукти, використовувати переговорну позицію, звертатися до фінтех-платформ. Проте доступність визначається не тільки кількістю кредиторів, а й тим, чи готові вони працювати з ризиковими та інформаційно непрозорими клієнтами. Дані з низки ринків показують, що кредитні труднощі МСП часто зумовлені саме пропозицією кредиту, а не слабкістю попиту, тобто обмеження формуються на боці фінансових посередників.

Другий наслідок проявляється у вартості залучення позикового капіталу. За наявності реальної конкуренції банки змушені скорочувати премію за домінування на ринку, але премія за ризик може залишатися значною. Для МСП кінцева вартість кредиту визначається поєднанням базової процентної ставки, комісій, витрат на забезпечення, страхування, супровід. Якщо конкуренція зосереджується лише на найякісніших позичальниках, тоді середні та слабші МСП можуть навіть зіткнутися з відносним подорожчанням кредиту. Отже, фінансовий ефект конкуренції є диференційованим: він позитивний для прозорих, цифрово інтегрованих і дисциплінованих підприємств, але може бути обмеженим для підприємств із фрагментарною звітністю, нестійкою ліквідністю чи слабким забезпеченням [9; 10; 14].

Таблиця 1
Систематизація мікроекономічних стимулів конкуренції банків у кредитуванні МСП

Група стимулів	Зміст стимулу	Очікуваний вплив на поведінку банку	Ефект для доступу МСП до кредиту
Цінові	Процентна ставка, комісії, вартість супровідних послуг	Оптимізація ціни кредитного продукту та сегментація клієнтів	Потенційне здешевлення кредиту для фінансово прозорих позичальників
Нецінові	Скоринг, неформальна інформація, швидкість розгляду заявки, цифрові дані	Підвищення точності оцінки ризику та автоматизація рішення	Розширення кола потенційних позичальників за збереження контролю ризику
Ринкового позиціонування	Локальний relationship lending або стандартизоване масове кредитування	Вибір бізнес-моделі роботи з МСП та рівня персоналізації	Диференційований доступ: від гнучкішого локального підходу до масштабного стандартизованого продукту

Джерело: узагальнено авторами за [8–13]

Третій наслідок стосується структури кредитних умов. Конкуренція здатна скорочувати вимоги до застави, прискорювати ухвалення рішень, збільшувати строковість кредитів, робити гнучкішими графіки погашення, розвивати комбіновані продукти – овердрафт, оборотне фінансування, факторинг, кредитні лінії. Водночас посилення конкурентного тиску може стимулювати банки до активнішого використання скорингових алгоритмів та автоматизованих критеріїв, що підвищує швидкість, але не завжди сприяє індивідуалізації кредитних рішень. Саме тому цифровізація одночасно розширює доступ та підвищує стандартизацію [10; 13; 15]. Поява fintech-гравців створює для банків додатковий імпульс переосмислити традиційні моделі малого бізнес-кредитування. Дослідження французьких даних засвідчує, що fintech-кредит не обов'язково заміщує банківський, а може виконувати сигнальну функцію, поліпшуючи подальший доступ фірми до банківського фінансування [15]. Канали трансмісії конкурентного тиску у фінансові результати МСП відображено на рис. 2.

В українських умовах особливої ваги набуває взаємозв'язок між рівнем банківської конкуренції та механізмами державної підтримки кредитування. В умовах війни й післявоєнного відновлення ринковий механізм сам по собі не гарантує належного кредитного забезпечення МСП, оскільки ризики економічного середовища залишаються високими, а банки

природно схильні до консервативної кредитної політики [3; 5; 6]. За таких обставин державні програми, гарантійні механізми, часткове субсидування ставок і розвиток публічної фінансово-кредитної інфраструктури фактично змінюють мікроекономічні стимули банків: зменшують очікуваний збиток, знижують бар'єр входу для позичальника та розширюють поле ринкової конкуренції за клієнтів МСП. Тобто державна підтримка не замінює конкуренцію, а в кризовому середовищі може виступати її рушійною силою, переводячи конкуренцію з площини уникнення ризику в площину пошуку ефективних моделей кредитування. Систематизацію основних фінансових наслідків конкуренції банків для МСП наведено в табл. 2.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що вплив банківської конкуренції на доступ МСП до кредиту має нелінійний і багатоканальний характер. Позитивний ефект проявляється через зниження цінових і нецінових бар'єрів, прискорення цифрової модернізації, розширення продуктової лінійки та зростання фінансової інклюзії.

Негативний або обмежувальний ефект виникає тоді, коли конкуренція супроводжується надмірною стандартизацією, концентрацією на найменш ризикових позичальниках чи посиленням сегментації ринку. Для МСП це означає, що сам факт наявності конкурентного банківського ринку ще не гарантує рівного доступу до кредиту; вирішальним

Рис. 2. Канали трансмісії конкурентного тиску банків на фінансовий результат МСП

Джерело: авторська розробка на основі [9; 10; 13–15]

Таблиця 2

Основні фінансові наслідки конкуренції банків для доступу МСП до кредиту

Фінансовий наслідок	Характер прояву	Імовірний результат для МСП
Доступність кредиту	Зростання кількості каналів фінансування, конкуренція за клієнта, використання fintech-платформ	Розширення можливостей залучення ресурсів, але нерівномірно для різних груп підприємств
Вартість позикового капіталу	Зміна процентної ставки, комісій, витрат на забезпечення та супровід	Зменшення ціни для прозорих позичальників; відносне подорожчання для ризикових сегментів
Структура кредитних умов	Трансформація строків, заставних вимог, графіків погашення та швидкості рішення	Підвищення гнучкості кредитних продуктів і швидкості отримання коштів
Фінансова стійкість	Вплив на ліквідність, інвестиційну спроможність і стабільність грошових потоків	Покращення операційної стійкості та потенціалу розвитку за умови якісного доступу до кредиту

Джерело: систематизовано авторами на основі [3; 5; 7; 9; 14; 15]

стає поєднання конкуренції з інформаційною відкритістю підприємства, цифровою спроможністю банку, розвитком локальної банківської інфраструктури та якістю інституційної підтримки [7; 10–16].

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що мікроекономічні стимули конкуренції банків у сфері кредитування МСП формуються під впливом поєднання доходності, ризику, інформаційної асиметрії, витрат на моніторинг позичальника, технологічної оснащеності банку та структури ринку. Конкуренція банків у цьому сегменті має ціновий, інституційно-поведінковий характер, оскільки реалізується через зміну критеріїв відбору клієнтів, цифрових моделей оцінки, вимог до забезпечення та форм сервісного супроводу.

Доведено, що фінансові наслідки конкуренції банків для МСП проявляються в трьох основних аспектах: доступності кредиту, вартості позикового капіталу та сукупності умов кредитування. Позитивний ефект конкуренції

виявляється у розширенні каналів фінансування, зниженні окремих бар'єрів входу, розвитку фінансової інклюзії. Водночас цей ефект є неоднорідним і залежить від якості фінансової звітності підприємства, рівня його цифрової інтегрованості, галузевих характеристик, наявності застави та загального стану банківської системи.

Обґрунтовано, що в умовах трансформації банківського ринку найбільш результативною є модель конкуренції, яка поєднує ринкові стимули банків із державними механізмами зниження кредитного ризику, розвитком локальної та цифрової фінансової інфраструктури, а також із підвищенням фінансової інклюзії МСП. Саме така конфігурація створює передумови для переходу від обмежувальної моделі кредитування малого і середнього бізнесу до моделі партнерського фінансування, орієнтованої на економічну стійкість, інвестиційне відновлення та довгострокове зростання підприємницького сектору.

Список використаних джерел:

1. Сідельникова Л. П. Стан та перспективи кредитування малого і середнього бізнесу в Україні. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2022. № 1 (80). С. 158–168. DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.1.19>.
2. Жаворонок А. В. Current State of Small Business Crediting and Its Role in the Development of the National Economy. *The Actual Problems of Regional Economy Development*. 2022. Vol. 2, No. 18. P. 158–177. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.2.18.158-177>
3. Химич І. Г., Винник Т. М., Тимошик Н. С. Аналіз кредитування бізнесу в умовах війни: державні програми підтримки. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2023. Вип. 1 (28). С. 30–41. DOI: <https://doi.org/10.33108/sepd2023.01.030>
4. Андрос С. В. Фінансово-кредитна інфраструктура і роль кредитного механізму в забезпеченні стійкого функціонування підприємств агропромислового виробництва. *Економіка: реалії часу*. 2024. № 3 (73). С. 12–21. DOI: <https://doi.org/10.15276/ETR.03.2024.2>

5. Корнєєв Р. В., Шевченко Н. І. Стратегічні орієнтири державної підтримки малого та середнього бізнесу в умовах воєнного стану. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2024. № 1 (40). С. 37–43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2024-1.6>
6. Рудакова С. Г., Рудаков О. Г., Щетініна Л. В., Кузик Л. А. Державна політика економічного відновлення України: виклики, інструментарій, пріоритети. *Проблеми економіки*. 2025. № 3 (65). С. 66–72. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-3-66-72>
7. Скорик В. Фінансова інклюзія малого бізнесу як чинник економічної стійкості та соціальної відповідальності. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 2 (53). С. 423–429. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-59>
8. Ogunmokun O. C., Mafimisebi O. P., Obembe D. Bank lending behaviour and small enterprise debt financing. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*. 2022. Vol. 16, No. 3. P. 675–697. DOI: <https://doi.org/10.1108/JEEE-02-2022-0043>
9. Reis P. M. N., Pinto A. P. S. How Do Banking Characteristics Influence Companies' Debt Features and Performance during COVID-19? A Study of Portuguese Firms. *International Journal of Financial Studies*. 2022. Vol. 10, No. 4. Art. 98. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijfs10040098>
10. Hardik N. Digitalisation promotes adoption of soft information in SME credit evaluation: the case of Indian banks. *Digital Finance*. 2024. Vol. 6. P. 23–54. DOI: <https://doi.org/10.1007/s42521-023-00078-w>
11. Fasano F., La Rocca M. Local versus national banking development in Europe: who is the winner? *Eurasian Business Review*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40821-022-00233-0>
12. Gama P. M., Sol Murta F., Vieira E. S. Local banking development and SME conservative financing policy. Does bank branch density matter? *Small Business Economics*. 2024. Vol. 63. P. 1747–1765. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11187-024-00910-6>
13. Lin B., Dong X. Empirical Study on the Impact of Digital Finance on Commercial Credit Allocation in SMEs. *Finance Research Letters*. 2024. Vol. 61. Art. 105011. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.105011>
14. Chen J., Calabrese R., Cowling M. Does energy efficiency of UK SMEs affect their access to finance? *Energy Economics*. 2024. Vol. 129. Art. 107251. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2023.107251>
15. Beaumont P., Tang H., Vansteenbergh E. Collateral Effects: The Role of FinTech in Small Business Lending. *The Review of Financial Studies*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.1093/rfs/hhaf080>
16. Du Y., Li W., Wang X. The impact of foreign bank deregulation on firm performance: evidence from China. *Economica*. 2026. Vol. 93, No. 370. P. 677–704. DOI: <https://doi.org/10.1111/ecca.70032>

References:

1. Sidelnykova L. P. (2022) Stan ta perspektyvy kredyтування maloho i serednoho biznesu v Ukraini [State and prospects of lending to small and medium-sized businesses in Ukraine]. *Visnyk Khersonskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu – Bulletin of Kherson National Technical University*, no. 1 (80), pp. 158–168. DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.1.19>
2. Zhavoronok A. V. (2022) Current State of Small Business Crediting and Its Role in the Development of the National Economy. *The Actual Problems of Regional Economy Development*, vol. 2, no. 18, pp. 158–177. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.2.18.158-177>
3. Khymych I. H., Vynnyk T. M., Tymoshyk N. S. (2023) Analiz kredyтування biznesu v umovakh viiny: derzhavni prohramy pidtrymky [Analysis of business lending in wartime: state support programs]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava – Socio-Economic Problems and the State*, issue 1 (28), pp. 30–41. DOI: <https://doi.org/10.33108/sepd2023.01.030>
4. Andros S. V. (2024) Finansovo-kredytna infrastruktura i rol kredytnoho mekhanizmu v zabezpechenni stiikoho funktsionuvannya pidpriemstv ahropromyslovoho vyrobnytstva [Financial and credit infrastructure and the role of the credit mechanism in ensuring the sustainable functioning of agro-industrial enterprises]. *Ekonomika: realii chasu – Economics: Time Realities*, no. 3 (73), pp. 12–21. DOI: <https://doi.org/10.15276/ETR.03.2024.2>
5. Kornieiev R. V., Shevchenko N. I. (2024) Stratehichni oriientyry derzhavnoi pidtrymky maloho ta serednoho biznesu v umovakh voiennoho stanu [Strategic guidelines of state support for small and medium-sized businesses under martial law]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannya – Public Administration and Customs Administration*, no. 1 (40), pp. 37–43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2024-1.6>
6. Rudakova S. H., Rudakov O. H., Shchetinina L. V., Kuzyk L. A. (2025) Derzhavna polityka ekonomichnoho vidnovlennia Ukrainy: vyklyky, instrumentarii, priorytety [State policy of economic recovery of Ukraine: challenges, instruments, priorities]. *Problemy ekonomiky – Problems of Economy*, no. 3 (65), pp. 66–72. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-3-66-72>

7. Skoryk V. (2025) Finansova inkluziia maloho biznesu yak chynnyk ekonomichnoi stiikosti ta sotsialnoi vidpovidalnosti [Financial inclusion of small business as a factor of economic resilience and social responsibility]. *Stalyi rozvytok ekonomiky – Sustainable Development of Economy*, no. 2 (53), pp. 423–429. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-59>
8. Ogunmokun O. C., Mafimisebi O. P., Obembe D. (2022) Bank lending behaviour and small enterprise debt financing. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, vol. 16, no. 3, pp. 675–697. DOI: <https://doi.org/10.1108/JEEE-02-2022-0043>
9. Reis P. M. N., Pinto A. P. S. (2022) How Do Banking Characteristics Influence Companies' Debt Features and Performance during COVID-19? A Study of Portuguese Firms. *International Journal of Financial Studies*, vol. 10, no. 4, art. 98. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijfs10040098>
10. Hardik N. (2024) Digitalisation promotes adoption of soft information in SME credit evaluation: the case of Indian banks. *Digital Finance*, vol. 6, pp. 23–54. DOI: <https://doi.org/10.1007/s42521-023-00078-w>
11. Fasano F., La Rocca M. (2024) Local versus national banking development in Europe: who is the winner? *Eurasian Business Review*. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40821-022-00233-0>
12. Gama P. M., Sol Murta F., Vieira E. S. (2024) Local banking development and SME conservative financing policy. Does bank branch density matter? *Small Business Economics*, vol. 63, pp. 1747–1765. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11187-024-00910-6>
13. Lin B., Dong X. (2024) Empirical Study on the Impact of Digital Finance on Commercial Credit Allocation in SMEs. *Finance Research Letters*, vol. 61, art. 105011. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.105011>
14. Chen J., Calabrese R., Cowling M. (2024) Does energy efficiency of UK SMEs affect their access to finance? *Energy Economics*, vol. 129, art. 107251. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2023.107251>
15. Beaumont P., Tang H., Vansteenberghe E. (2025) Collateral Effects: The Role of FinTech in Small Business Lending. *The Review of Financial Studies*. DOI: <https://doi.org/10.1093/rfs/hhaf080>
16. Du Y., Li W., Wang X. (2026) The impact of foreign bank deregulation on firm performance: evidence from China. *Economica*, vol. 93, no. 370, pp. 677–704. DOI: <https://doi.org/10.1111/ecca.70032>

Дата надходження статті: 19.03.2026

Дата прийняття статті: 09.04.2026

Дата публікації статті: 29.05.2026